

YHDENVERTAISUUS- JA TASA-ARVOLAUTAKUNTA/Jaosto

Vastatoimi, pääsykielto, liiketoiminta, sosiaalinen media, uhkasakko, hyvitys

Diaarinumero: YVTLTK/XXXX/20XX

Antopäivä: XX.XX.2024

Hakija on esittänyt sosiaalisessa mediassa huomioita vastaajan tilojen ja niissä järjestettävien tilaisuuksien yhdenvertaisuudesta. Hakija on muun muassa kiinnittänyt huomiota vastaajan tilojen esteellisyyteen ja siihen, että yleisötilaisuuksien järjestäminen sellaisissa tiloissa on yhdenvertaisuuslaissa kiellettyä syrjintää. Hakijan ollessa osallistumassa vastaajan tiloissa järjestettyyn tapahtumaan hänelle ilmoitettiin, ettei hän olisi tervetullut vastaajan tiloihin.

Vastaaja on todennut ilmoittaneensa, ettei hakija ole tervetullut sen tiloihin, sillä hakijan toiminta sosiaalisessa mediassa on haitannut vastaajan liiketoimintaa. Hakijan toiminta on johtanut esimerkiksi tilaisuuksien ja siten työntekijöiden työvuorojen peruuntumiseen sekä aiheuttanut vastaajalle kielteistä mainetta.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta totesi vastaajan kohdelleen hakijaa epäsuotuisasti sen vuoksi, että hakija oli vedonnut sosiaalisessa mediassa sekä yhdenvertaisuuslaissa säädettyihin oikeuksiin ja velvollisuuksiin, että ryhtynyt toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Lautakunta katsoi, että vastaajan menettelyssä oli kysymys yhdenvertaisuuslain 16 §:ssä kielletystä vastatoimesta.

Lautakunta kielsi vastaajaa jatkamasta tai uusimasta vastatoimea ja asetti kiellon tehosteeksi 5 000 euron uhkasakon. Lautakunta suositti lisäksi vastaajaa maksamaan hakijalle 2 000 euron hyvityksen.

(Lainvoimainen)

Asian tausta

Hakija on esittänyt sosiaalisessa mediassa huomioita vastaajan tilojen ja niissä järjestettävien tilaisuuksien yhdenvertaisuudesta. Vastaaja on katsonut hakijan menettelyn haittaavan liiketoimintaansa ja ilmoittanut, että hakija ei ole tervetullut sen tiloihin.

Hakijan vaatimukset

Hakija vaatii, että yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa vastaajan menettelyssä olleen kysymys yhdenvertaisuuslain 16 §:ssä kielletystä vastatoimesta. Lautakunnan on lisäksi arvioitava, onko vastaajaa aiheutta suosittaa maksamaan hakijalle hyvitystä, tai onko kieltopäätöstä aiheutta tehostaa uhkasakolla.

Hakijan perustelut

Vastaajan tiloissa järjestetään kulttuuri- ja LGBTIQ-teemaisia tapahtumia, joita mainostetaan kaikille soveltuvina ja turvallisina. Pyörätuolia liikkumiseen käyttävien henkilöiden, kuten hakijan, ei kuitenkaan ole mahdollista osallistua tapahtumiin vastaajan tilojen esteellisyyden vuoksi. Hakija on huomauttanut asiasta useamman kerran sosiaalisessa mediassa. Hakija on myös ollut yhteydessä useamman kerran yhdenvertaisuusvaltuutettuun vastaajan syrjiväksi kokemastaan toiminnasta. Jotkut vastaajan tiloissa järjestettäväksi suunnitellut tapahtumat, kuten eräs kampanjatilaisuus, on siirretty muualle tai peruutettu kokonaan.

Vastaajan tiloihin kuuluu myös klubi, jossa eräs yhdistys järjestää tapahtumia. Klubille pääsee esteettömästi viereisen taloyhtiön hissillä, jonka käyttötarpeesta on ilmoitettava etukäteen. Hakija oli ilmoittanut olevansa tulossa yhdistyksen tilaisuuteen. Yhdistys on vastannut hakijalle vastaajan ilmoittaneen, ettei hakija olisi enää tervetullut asiakkaaksi vastaajan tiloihin.

Vastaaja on hakijalle lähettämässään sähköpostissa todennut, että ilmoituksessa ei ole kyse porttikiellosta vaan vastaajan asiakasvalintaoikeudesta ja siitä, että hakija ei ole tervetullut vastaajan tiloihin, mikäli hän häiritsee vastaajan liiketoimintaa. Vastaaja on todennut, että hakijan tyyli mustamaalata vastaajaa sosiaalisessa mediassa aiheuttaa vastaajalle ja tapahtumajärjestäjille haittaa, mikä vaikuttaa myös eri yritysten ja yhdistysten henkilökuntaan. Tapahtumien peruuntuminen tarkoittaa myös työtuntien vähenemistä, mikä puolestaan haittaa ihmisten elämää. Vastaaja on vielä todennut, että mikäli hakija haluaisi edistää esteettömyyttä, hän ei aiheuttaisi tapahtumajärjestäjille haittaa vaan tukisi toimintaa, jotta esteettömyys voitaisiin joskus saavuttaa. Vastaaja on ilmoittanut olevansa kaikkien vähemmistöryhmien puolella mutta todennut, että jos joku henkilö aiheuttaa jatkuvasti harmia, ei asian edistämisen yrittäminen ole kovinkaan mielekästä.

Hakija on tehnyt vastaajaa koskevat julkaisunsa sosiaalisessa mediassa siten, että ne ovat olleet näkyvillä 24 tunnin ajan hieman yli 100 katsojalle. Katsojista vain osa on ollut lähiseuduilta tai mahdollisesti vastaajan asiakas. Hakijan kritiikki on liittynyt siihen, että vaikka tapahtumissa korostetaan yhdenvertaisuutta, turvallisuutta ja ihmisten moninaisuuden rikkautta, tapahtumiin on mahdotonta päästä pyörätuolilla. Hakija on pyrkinyt kiinnittämään huomion siihen, että vastaaja on aktiivisesti houkutelut tapahtumajärjestäjiä järjestämään tiloissaan sellaisia yleisötilaisuuksia, joiden järjestäminen esteellisissä tiloissa on yhdenvertaisuuslain kieltämää syrjintää.

Ainoa hakijan mahdollisesti suuremman kohun aiheuttanut julkaisu oli julkaisu, jonka hän oli tehnyt vastaajan ilmoitettua, ettei hän ole tervetullut sen tiloihin. Julkaisullaan hakija on halunnut tuoda esille vastaajan suhtautumista saamaansa kritiikkiin ja kritiikistä edelleen aiheutunutta syrjintää. Vastaajan toimien esiintuomista ei sellaisenaan voi pitää mustamaalaamisena. Hakija ei ole esittänyt julkaisuissaan valheita tai liioitellut, eikä niissä ole muutoinkaan esitetty mitään sellaista, minkä vuoksi niitä olisi pidettävä mustamaalaamisena vastaajan väittämällä tavalla.

Vastaaja oli pyytänyt hakijaa keskustelemaan kanssaan kasvotusten. Vastaajan pyyntöä seuranneen toiminnan vuoksi hakija ei ole kuitenkaan halunnut osallistua keskusteluun.

Vastaajan hakijalle asettamassa pääsykiellossa on katsottava olevan kysymys yhdenvertaisuuslain 16 §:ssä tarkoitetun vastatoimien kiellon loukkauksesta. Vastaaja on lautakunnalle toimittamassaan vastauksessa käytännössä myöntänyt tämän. Vastauksessaan vastaaja on myös osoittanut hakijalle vaatimuksen muuttaa asenteensa vastaajaa kohtaan positiivisemmaksi. Käytännössä vastaaja on siis vaatinut hakijaa sietämään syrjintää ja hyväksymään häneen kohdistetut vastatoimet. Tämä seikka on otettava huomioon arvioitaessa, onko vastaajaa aihetta

suositaa maksamaan hakijalle hyvitystä, tai onko vastatoimien kieltoa aiheutta tehostaa uhkasakolla.

Vastaajan vastaus

Vastaaja kiistää, että sen menettelyssä olisi ollut kyse yhdenvertaisuuslaissa kielletystä vastatoimesta.

Vastaajan perustelut

Vastaaja ei ole antanut hakijalle porttikieltoa. Vastaaja on yksinomaan ilmoittanut, että hakija ei ole tällä hetkellä tervetullut, ja perustellut linjausta viestissään. Linjaus on perustunut siihen, että vastaajan tiloissa järjestettäväksi tarkoitettuja tapahtumia on jouduttu perumaan viime hetkellä, tai ne on siirretty muihin tiloihin. Tämän vuoksi vastaaja puolestaan on joutunut perumaan jo sovittuja työvuoroja. Lisäksi hakijan menettelystä on seurannut tarpeettomasti negatiivista mainetta ja haittaa vastaajalle, joka yleensä toimii tapahtumissa vain tiloja vuokraavana tapahtumapaikkana. Vastaaja antaisi vastaavan ilmoituksen kenelle tahansa hakijan tavoin toimivalle henkilölle. Ilmoitus ei siten liity hakijan tilaan, sukupuoleen tai seksuaaliseen suuntautumiseen.

Hakijan viittaamaan klubilla järjestettyyn tilaisuuteen oli tulossa muitakin pyörätuolilla liikkuvia henkilöitä. Vastaaja järjestää muutoinkin vähemmistöryhmille suunnattuja tilaisuuksia mahdollisuuksien mukaan. Tilaisuuksia järjestävät tahot ovat pitkälti kadonneet kaupungista, koska esteettömiä tiloja ei ole, ja esteellisessä tilassa tilaisuuden järjestäminen on mahdotonta ilman suurta kohua sosiaalisessa mediassa sekä uhkailua yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnalla.

Vastaaja on yrittänyt hankkia rahoitusta tilojensa muuttamiseksi esteettömäksi. Rahoitusta ei kuitenkaan ole onnistuttu saamaan, ja varojen keräämisen mahdollistavia tapahtumiakin on edellä esitetysti peruuntunut. Vastaaja on yrittänyt ehdottaa hakijalle yhteistyötä sen miettimiseksi, miten tilanne saataisiin toimivammaksi. Hakija ei kuitenkaan ole ollut halukas yhteistyöhön.

Hakijan viittaaman kampanjatilaisuuden osalta vastaaja toteaa, että tilaisuus peruttiin sen muututtua ei-poliittisesta poliittiseksi. Vastaajan tiloissa ei ole järjestetty poliittisia tilaisuuksia.

Vastaaja noudattaa turvallisen tilan periaatteita. Jokainen asiakas on samanarvoinen ja tervetullut. Myös hakija on tervetullut vastaajan tiloihin, kunhan hänen asenteensa vastaajaa kohtaan muuttuu positiivisemmaksi.

Esittelijän esitys

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, että vastaajan menettelyssä on kysymys yhdenvertaisuuslain 16 §:ssä kielletystä vastatoimesta. Lautakunta kieltää vastaajaa jatkamasta tai uusimasta vastatoimea, ja määrää kiellon tehosteeksi 5 000 euron uhkasakon. Vastaajan on noudatettava kieltopäätöstä heti, kun se on saanut päätöksen tiedoksi.

Lautakunta suositaa vastaajaa maksamaan hakijalle 2 000 euron hyvityksen.

Kysymyksenasettelu

Asiassa on kyse siitä, onko vastaaja kohdistanut hakijaan yhdenvertaisuuslain 16 §:ssä kiellettyjä vastatoimia ilmoittaessaan, että hakija ei ole tervetullut sen tiloihin.

Perustelut

Sovellettavat oikeusohjeet

Yhdenvertaisuuslain 16 §:n mukaan henkilöä ei saa kohdella epäsuotuisasti eikä hänelle kielteisiä seurauksia aiheuttavalla tavalla sen vuoksi, että hän on vedonnut tässä laissa säädettyihin oikeuksiin tai velvollisuuksiin, osallistunut syrjintää koskevan asian selvittämiseen taikka ryhtynyt muihin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden turvaamiseksi.

Yhdenvertaisuuslain 28 §:n mukaan vireillepanijan on vastatoimia koskevaa asiaa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa käsiteltäessä esitettävä selvitystä seikoista, joihin vaatimus perustuu. Jos asiaa käsiteltäessä esitettyjen selvitysten perusteella voidaan olettaa vastatoimien kieltoa rikotun, vastapuolen on kumotakseen oletuksen osoitettava, että kieltoa ei ole rikottu.

Asian arviointi

Asian tapahtumainkulku on oikeudellisesti merkittävältä osin riidaton. Vastaaja on ilmoittanut hakijalle, ettei hän toistaiseksi ole tervetullut vastaajan tiloihin. Vastaajan ilmoitus on johtunut siitä, että hakija on tehnyt sosiaalisessa mediassa julkaisuja, joiden vastaaja on katsonut haittaavan sen toimintaa.

Hakija on esittänyt tehneensä sosiaalisessa mediassa vastaajaakin koskevia julkaisuja sekä kirjoittanut vastaajan tiloissa järjestettyjen tapahtumien tapahtumasivuille kommentteja. Julkaisuihinsa ja kommentteihinsa hakija on esitetyn selvityksen mukaan pääasiassa kiinnittänyt huomiota vastaajan tilojen esteellisyyteen ja siihen, että yleisötilaisuuksien järjestäminen esteellisissä tiloissa on yhdenvertaisuuslaissa kiellettyä syrjintää. Vastaaja on hakijalle lähettämässään viestissä todennut hakijan julkaisujen mustamaalaavan vastaajaa. Asiaa lautakunnassa käsiteltäessä vastaaja ei ole kiistänyt hakijan julkaisuistaan ja kommentteistaan esittämää selvitystä taikka esittänyt muuta selvitystä niiden sisällöstä.

Lautakunta toteaa, että esitetyn selvityksen perusteella vastaaja on kohdellut hakijaa epäsuotuisasti eli kieltänyt hakijaa tulemasta tiloihinsa sen vuoksi, että hakija julkaisuihinsa ja kommentteihinsa vedonnut sekä yhdenvertaisuuslaissa säädettyihin oikeuksiin ja velvollisuuksiin sekä ryhtynyt toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden turvaamisen edistämiseksi. Lautakunta katsoo, että vastaajan menettelyssä on kysymys yhdenvertaisuuslain 16 §:ssä kielletystä vastatoimesta.

Uhkasakon asettaminen

Hakija on vaatinut uhkasakon asettamista yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan päätöksen tehosteeksi.

Nyt kysymyksessä olevassa asiassa on kyse hakijaan kohdistetusta vastatoimesta, joka on johtunut hakijan sosiaalisessa mediassa esittämistä vastaajan tilojen ja niissä järjestettävien tilaisuuksien yhdenvertaisuutta koskevista huomioista. Vastaaja on jatkanut menettelyään sen jälkeenkin, kun hakija on huomauttanut katsovansa menettelyn olevan yhdenvertaisuuslain

vastaista. Todetut seikat huomioon ottaen lautakunta katsoo aiheelliseksi asettaa päätöksen tehosteeksi 5 000 euron uhkasakon.

Lautakunta toteaa, että kieltopäätöksen noudattaminen edellyttää vastaajalta yksinomaan sitä, että se lopettaa hakijaan kohdistuvat vastatoimet. Lautakunta päättää, että vastaajan on noudatettava yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan kieltopäätöstä heti, kun se on saanut päätöksen tiedoksi.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnasta annetun lain 13 §:n 4 momentin mukaisesti lautakunnan kieltopäätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, ellei hallinto-oikeus toisin määrää.

Hyvitystä koskeva suositus

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta voi yhdenvertaisuuslain 20 §:n 3 momentin mukaan suositaa hyvityksen maksamista vastatoimien kohteeksi joutuneelle.

Yhdenvertaisuuslain 24 §:n 1 momentin mukaan hyvityksen tulee olla oikeudenmukaisessa suhteessa teon vakavuuteen. Teon vakavuutta arvioidaan ottamalla huomioon rikkomuksen laatu, laajuus ja kesto. Pykälän 3 momentin mukaan hyvitystä voidaan kohtuullistaa tai se voidaan jättää määräämättä, jos hyvitys muodostuisi kohtuuttomaksi ottaen erityisesti huomioon kielloa rikkoneen pyrkimykset estää tai poistaa menettelyn vaikutukset ja kiellon rikkojan taloudellinen asema.

Yhdenvertaisuuslain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen mukaan rikkomuksen laatu, laajuus ja kesto vaikuttavat hyvityksen määrään siten, että mitä vakavammasta ja mitä kauemmin jatkuneesta oikeudenloukkauksesta on kysymys, sitä suurempi tuomittavan hyvityksen tulisi olla. Rikkomuksen vakavuutta arvioidaan objektiivisten kriteereiden eikä pelkästään loukatun subjektiivisen kokemuksen perusteella. Hallituksen esityksessä korostetaan oikeasuhtaisuutta hyvityksen määrän arviointia ohjaavana periaatteena. (HE 19/2014 vp, s. 90)

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa, että vastaajan menettelyn seurauksena hakijaa oli käytännössä kielletty saapumasta vastaajan tiloihin sen vuoksi, että hän on esittänyt sosiaalisessa mediassa huomioita vastaajan tilojen ja niissä järjestettävien tilaisuuksien yhdenvertaisuudesta. Lautakunta suositaa vastaajaa maksamaan hakijalle 2 000 euron hyvityksen, jota on pidettävä määrältään kohtuullisena sekä oikeudenmukaisena suhteessa teon vakavuuteen.

Johtopäätös

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, että vastaajan menettelyssä on kysymys yhdenvertaisuuslain 16 §:ssä kielletystä vastatoimesta. Lautakunta kieltää vastaajaa jatkamasta tai uusimasta vastatoimea, ja määrää kiellon tehosteeksi 5 000 euron uhkasakon. Vastaajan on noudatettava kieltopäätöstä heti, kun se on saanut päätöksen tiedoksi.

Lautakunta suositaa vastaajaa maksamaan hakijalle 2 000 euron hyvityksen.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan päätös

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta päätti hyväksyä esittelijän esityksen.

Lainkohdat

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 16, 20, 24 ja 28 §

Ulkasakkolaki (1113/1990) 4, 6 ja 8 §

Laki yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnasta (1327/2014) 13 §

Muutoksenhaku

Lautakunnan suositukseen hakijalle maksettavasta hyvityksestä ei saa hakea muutosta.

Muilta osin päätökseen saa hakea muutosta hallinto-oikeudelta. Muutoksenhakuohjaus liitteenä.

Asian ovat päättäneet Outi Anttila (puheenjohtaja), Satu Honkala, Jussi Junni ja Petteri Plosila.
Asian esittelijä Alexandra Strandén.